GOETHE'S *FAUST* IN ROMANIAN CLOTHING

Emilia ŞTEFAN
University of Craiova

Abstract: Same space shared by the two literatures (Romanian and German) starting with the nineteenth century as well as the linguistic evolution have only made us get closer with an increasingly extent to the fundamental work of the universal literature, Faust. Cultural effervescence also directs its interest to the translation area. In this way, this cultural side becomes more and more visible. The effort to essentialise lyrical substance in Faust, to highlight not only the text melody but also the clarity of meaning brings to the forefront a few names like Vasile Pogor, Nicolae Skelitti, Ion Gorun, Şt. O. Iosif, Lucian Blaga, Ştefan Augustin Doinaş.

Keywords: same space shared by the two literatures (Romanian and German), language development, significant versions, literary critics' echoes

Titlul acestei teme dezvoltă o lucrare de istoria literaturii, traductologie şi critică literară, astfel încercând să atragem atenţia asupra performanţei literare a titanului de la Weimar recunoscută în spaţiul românesc.

Totuşi, înainte de a ne aminti de rezonanţa operei *Faust* la noi, avem în vedere contextul apartenenţei la acelaşi spaţiu a celor două literaturi începând din secolul al XIX-lea. Aşa cum am arătat în *Influenţe germane în opera lui Lucian Blaga* (capitolul I – *Anii de formaţie*), afinităţile intelectualilor români ai epocii erau mai puternice cu spaţiul romanic, cu literatura franceză, italiană, dar şi în acea vreme au existat tentative de a lega literatura română de cea germană. De exemplu, în Moldova, **Gheorghe Asachi,** în suplimentul literar al revistei ***Albina românească,*** tipăreşte versuri din *Hermann şi Dorothea* (1832), cea mai veche traducere românească din Goethe, traducerile lui *Klmm* (Kogălniceanu) din Schiller, în ***Alăuta românească***. Trebuie amintit că încercări similare au existat şi în Muntenia şi, mai ales, în Ardeal: în coloanele revistei braşovene cu caracter cultural ***Foaie pentru minte, inimă şi literatură*** se dezvoltă cultul pentru poeţii germani (Schiller, Pfeffel, Klopstock, Uhland, Herder), mai devreme marii precursori din ***Şcoala ardeleană*** de formaţie exclusiv germană, dar cu vădită simpatie pentru italiană, „Şincai şi Micul [,]înainte de a ajunge la Roma, poposesc la Viena"[1]. Dar venirea pe tron a lui Carol I (1866) şi a soţiei sale, Carmen Sylva, a reprezentat momentul decisiv în care s-a produs o apropiere mai puternică de cultura germană, mai cu seamă în literatură şi filosofie.

De asemenea, marile personalităţi ale culturii noastre, ***Mihail Kogălniceanu*** (universitatea la Berlin) şi ***Titu Maiorescu*** (liceul la Viena, universitatea la Berlin, doctoratul la Giessen), nu ezită să-şi afirme dubla preocupare: sublinierea rolului determinant al mediului formativ şi îndrumarea spre modelul german în stabilirea structurii învăţământului superior românesc. Astfel, Mihail Kogălniceanu, în discursul la Academia Română, din 1891, la aniversarea a 25 de ani de la fondarea acestei instituţii, a accentuat amprenta culturii germane în descoperirea patriotismului său: „Toată viaţa mea, şi tânăr şi vârstă coaptă, am mărturisit în mai multe rânduri că culturii germane, că Universităţii din Berlin, că societăţii germane, bărbaţilor şi marilor patrioţi care au operat reînălţarea şi unitatea Germaniei, datoresc în mare parte tot ce am devenit în ţara mea şi că la focul patriotismului german s-a

[1] Ion Gherghel, *Goethe în literatura română – cu o privire generală asupra întregei înrâuriri germane* –, vol. I, Bucureşti, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Naţională, 1931, p. 7.

BDD-A22026 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:13 UTC)

aprins făclia patriotismului meu”[2]. ***Titu Maiorescu*** a înlesnit multor tineri, viitoare personalităţi ale culturii noastre, precum C. Rădulescu-Motru, P. P. Negulescu, Teohari Antonescu, D. Evolceanu, C. Litzica, C. Al. Philippide, I. Al. Rădulescu-Pogoneanu, S. Mehedinţi, călătorii de studii în Germania şi, totodată, ca Ministru al Educaţiei sau ca Rector al Universităţii din Bucureşti, a contribuit la orientarea diverselor branşe de studii spre modelul german, până în preajma celui de-al doilea război mondial. Un alt exemplu este cel al ***mişcării junimiste*****:** „majoritatea membrilor aveau o formaţie franceză, cu toate acestea tonul şi direcţia ideologică erau date de o relativă minoritate care privea cu mare admiraţie spre cultura germană, considerată prin disciplina şi rigoarea ei, drept singurul model ce ar servi intereselor societăţii româneşti, în vreme ce modelul francez era acuzat de prea multă superficialitate şi spirit revoluţionar.”[3] (Ion Bogdan, junimistul, a fost însărcinat să studieze la faţa locului principiile şi modul de organizare a şcolilor germane, elaborând la întoarcere, în 1866, un raport cuprinzător.[4])

Începând cu deceniul cuprins între 1867-1876, activitatea de la ***Convorbiri literare***, ***Familia*** şi ***Albina Pindului*** reflectă influenţa literaturii germane. În 1868 apar, în *Albina Pindului*, „în afară de Goethe, poeţii Schiller, Klopstock, Bürger şi Heine traduşi în proză”[5], interesul pentru literatura poetică germană fiind întreţinut şi prin articolele traduse din Gérard de Nerval – „în aceste articole se tratează despre originea poeziei germane, despre Nibelungiada, apoi despre un lung şir de poeţi: Klopstock, Wieland, Herder, Bürger, Schiller, Goethe, Uhland, Körner, Heine, Rückert, Chamisso, Anastasius Grün, Lenau, Carol Beck, Freiligrath, Dingelstädt, Grenzenach, Saphir, Zedlitz şi regele Ludovic al Bavariei. Mai mult se insistă – după cum e şi firesc – asupra lui Goethe”.[6] În acelaşi an, în *Convorbiri literare*, apar traduceri din Schiller (*Pruncucigaşa*), Uhland (*Blestemul cântăreţului*), Lessing, Heine şi Geibel. Apoi, în următorii ani ai acelui deceniu, traducătorul cel mai activ, N. Schelitti, va mai publica din Schiller (*Dorul* şi *Copilul la izvor*, *Idealele*), Hervigh (*Aş vrea să pier din lume...*), Heine (12 poezii), M. Claudius (*Phidile*), Negruzzi, tot din Schiller (fragmente din *Hoţii* şi *Fiesco, Cabală şi amor*) şi M. Pompiliu, din Uhland, Lenau şi Heine, T. V. Ştefaniu traduce patru cântece din Heine, T. Maiorescu publică aforisme din Schopenhauer şi traduce *Istoria suferinţei*, I. Slavici traduce *Immensee* a lui Th. Storm, iar Eminescu publică prelegerea *Influenţa austriacă asupra Românilor din Principate*. În *Familia*, este de menţionat traducerea lui D. Onciu din Schiller.

Cel mai vrednic reprezentant al literaturii germane grupează, în secolul XX, în jurul său pe cei mai numeroşi tălmăcitori, prezentându-se cititorilor cu profundă originalitate şi reală valoare sub diferite înfăţişări: „ca *poet*, inspirator al lui Eminescu; ca *biolog* şi *naturist*; ca *autorul lui Faust*; ca personalitate poetică *în devenire*, privit «în cadrul vieţii germane», ca creator al gândirii mitice prin gândul «demonicului»”.[7]

Ion Gherghel remarca faptul că, începând din primii ani ai acestui veac, evoluţia lingvistică (pregătită în timp de generaţii de scriitori şi literaţi) este o condiţie îndeplinită pentru traductibilitatea operei lui Goethe: „Problemele de maturitate literară pe terenul tălmăcirii se înmulţesc mai ales după ce trecem pragul veacului al XX-lea”.[8]

Încă din 1861, când Maiorescu şi-a exprimat pentru prima dată la noi părerea profundă referitoare la opera de o incontestabilă maturitate literară, *Faust*, afirmând (în lucrarea

[2] Cf. Al. Zub, *Mihail Kogălniceanu*, Iaşi, Editura Junimea, 1974, p. 67.
[3] Ion Bogdan, *Raport asupra şcoalelor secundare din Germania*, Bucureşti, Editura C. Göbl, 1886, VIII , p. 260.
[4] *Omagiu lui Ion I. Nistor*, 1912-1937, Cernăuţi, Tip. Glasul Bucovinei, 1937, p. 121-125.
[5] Ion Gherghel, op. cit., p. 27.
[6] Idem, p. 28.
[7] Ion Gherghel, op. cit, p. 169.
[8] Idem, p. 100.

BDD-A22026 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:13 UTC)

Consideraţii filosofice pe înţelesul tuturor) că „este cea mai grandioasă tragedie a omenirii şi exercită mereu asupra noastră o acţiune magică tocmai pentru că întruchipează fericirea şi năpasta, măreţia şi înjosirea noastră: perpetua şi zadarnica noastră căutare. Ca şi noi, *Faust* caută şi tot caută, iar când a găsit îşi dă sfârşitul; dar ceea ce a găsit nu este decât necesitatea căutării fără răgaz”[9], lumea literară românească este cuprinsă de elanul cunoaşterii operelor reprezentative ale lui Goethe. Dar pentru tălmăcirea „celei mai mari opere poetice a timpurilor moderne” a fost nevoie de mai multe încercări.

Trebuie amintit că Titu Maiorescu contribuie la propagarea interesului faţă de „valoarea produselor literare germane”[10], în cadrul *Junimii* şi la *Convorbiri literare*, la integrarea operei lui Goethe în spiritualitatea românească şi, totodată, este cel care, pătrunzând în universul goethean, descoperă trăsăturile psihologice definitorii în evoluţia sa spirituală.

Datele furnizate de bibliografia spirituală a lui Titu Maiorescu (*Jurnal şi epistolar*, ediţie îngrijită de Georgeta-Dulgheru şi Domnica Filimon, Editura Minerva, Bucureşti, 1975, 1978) comparate cu cele din *Poezie şi adevăr* ale lui Goethe înlesnesc recunoaşterea că existenţa afinităţilor elective între aceşti *olimpieni* este de netăgăduit.

În *Afinităţi elective: Titu Maiorescu şi Goethe* (din Revista Fundaţiilor Regale, nr. 9, 1940), autorul, Alexandru Dima, argumentează rezonanţa ecourilor goetheene definitoare în parcursul formării lui Maiorescu, examinând similitudinile dintre aceştia, aşadar, operând prin raporturi comparatiste: „Demonstraţia converge spre factorii principali – goetheeni – ce definesc «formula existenţei» lui Maiorescu: dinamismul metodic, preocuparea de personalitate, iubirea de sine (ca punct de plecare în formarea «de fiecare zi în luptă cu puterile instinctive ale tinereţii şi cu rezistenţele mediului social»), conceptul de armonie şi ideea de umanitate”.[11]

Dacă pentru omul Maiorescu, autorul lui Faust devine „marele său model în propria-i formare ca personalitate umană”[12], cititorul Maiorescu devine interesat de opera lui Goethe spre sfârşitul anului 1856 când traduce poezia *Mormântul lui Anacreonte (Anacreons Grab)*, pentru ca în 1858, lectura romanului *Afinităţi elective (Die Wahlverwandtschaften)* să declanşeze obsesia pentru Goethe şi, mai târziu, în primul său studiu *O cercetare critică asupra poeziei române de la 1867*, puterea de iradiaţie a unora din ideile goetheene să pătrundă în gândirea criticului şi esteticianului. Introducerea criteriului estetic în judecarea valorii poetice presupune analiza diferitelor mijloace prin care se realizează limbajul poetic, stabilind contrastul dintre valoare (propunând exemple din Goethe şi din alţi trei mari scriitori din literatura universală) şi „plăsmuiri mediocre”. Nu trebuie pierdut din vedere că apropierea de limba germană, mai ales a românilor din Transilvania, este accentuată mai ales prin contextul vecinătăţii cu comunităţile germane, apoi prin sistemul de învăţământ local şi prin relaţiile culturale dezvoltate între această provincie şi Viena, astfel încât se putea citi în limba lui Goethe.

Preocuparea efervescentă pentru opera lui Goethe este izvorâtă din certitudinea că acesta „nu mai este al Germanilor”[13], ci, fiind un „geniu universal, este al tuturor popoarelor din univers, pentru că a pătruns la toate unde a găsit măcar un început de literatură”[14].

Încă din 1861, când Maiorescu şi-a exprimat pentru prima dată la noi părerea profundă referitoare la opera de o incontestabilă maturitate literară, *Faust*, afirmând (în lucrarea

[9] Titu Maiorescu, *Consideraţii filosofice pe înţelesul tuturor*, *Scrieri din tinereţe 1858-1862*, ediţie îngrijită, prefaţă şi note Simion Ghiţă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 125.
[10] Ion Roman, *Ecouri goetheene în cultura română*, Editura Minerva, Bucureşti, 1980, p. 63.
[11] Idem, p. 65.
[12] Idem, p. 63.
[13] Idem, p. 100.
[14] Ibidem

BDD-A22026 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:13 UTC)

Consideraţii filosofice pe înţelesul tuturor) că „este cea mai grandioasă tragedie a omenirii şi exercită mereu asupra noastră o acţiune magică tocmai pentru că întruchipează fericirea şi năpasta, măreţia şi înjosirea noastră: perpetua şi zadarnica noastră căutare. Ca şi noi, *Faust* caută şi tot caută, iar când a găsit îşi dă sfârşitul; dar ceea ce a găsit nu este decât necesitatea căutării fără răgaz”[15], lumea literară românească este cuprinsă de elanul cunoaşterii operelor reprezentative ale lui Goethe.

Efortul de esenţializare a substanţei lirice din poemul *Faust*, aşadar de a pune în valoare nu doar melodia textului, ci şi claritatea sensului aduce în prim-plan câteva nume.

Pentru tălmăcirea „celei mai mari opere poetice a timpurilor moderne” a fost nevoie de mai multe încercări. Cea mai veche traducere românească fragmentară din *Faust* aparţine lui Ioan Văcărescu (Tipografia lui K. H. Rosetti şi Vinterhalder, Bucureşti, 1848). Această încercare, ne atrage atenţia Bogdan Duică, este amprentată de naivitatea interpretării indusă de o“înţelegere foarte fragedă a lui *Faust*”: “Cuprinde cuvintele simbolice ale spiritului pământului pe care V. îl identificase, greşit, cu diavolul”[16].

Următoarea traducere semnificativă i se datorează lui Vasile Pogor, un interpret cu “tonul robust şi convingător”, care cultivă tradiţia în păstrarea cultului pentru literatura germană şi, mai cu seamă, pentru opera titanului de la Weimar, în paginile revistei *Convorbiri literare*. Între anii 1879-1880 publică fragmente versificate din *Faust*. Este vorba despre începutul tragediei din care nu lipsesc monologul filosofic, scena cu spiritul pământului şi cea cu Wagner şi, de asemenea, de despre scena ce se desfăşoară “afară de poarta oraşului”.

Trebuie să amintim că o simplă încercare (mai ales cu valoare documentară) aparţine lui Vasile Pogor şi Nicolae Skelitti - traducerea primei părţi, apărută în tipografia lui Adolf Bermann, în 1862. Autorii, referindu-se la calitatea versiunii, conchid “oricât (de) desfigurată s-ar putea închipui o traducere, totuşi concepţia lui Goethe se ridică atât de vie şi de puternică, încât nu poate a nu captiva pe toate spiritele”[17].

Înfăţişarea unei noi traduceri a lui *Faust* i se datorează lui Ion Gorun (Al. Holdoş), care se face remarcat nu atât sub aspectul cantităţii, cât prin valoarea transpunerilor cu *Închinare* şi *Faust la Margareta*, în *Revista noastră*, 1905, continuată cu încă şase fragmente (în *Viaţa literară*), apoi cu publicarea acestora în volum, ceea ce a presupus o minuţioasă revizuire “atât în ceea ce priveşte partea pur stilistică, cât şi cu privire la fondul ideologic”[18].

Volumul de tălmăciri din lirica lui Goethe constituie o prezenţă remarcabilă în cultura noastră, care aduce ecouri în presa românească. De exemplu, Gh. Pop afirmă că I. Gorun este “destul de stăpân pe vers” şi, în completare, că respectă “forma şi ritmul originalului”[19].

Atenţia ne este atrasă de traducerea lui Şt. O. Iosif - cu *Prolog în cer*, în *Convorbiri literare*, 1906 şi *Cântarea Arhanghelilor*, în *Flacăra*, 1914 care, dacă ar mai fi trăit, ar fi reuşit Faust-ul “cel mai credincios, cel mai poetic şi cel mai românesc”: Şt. O. Iosif era mereu preocupat de îndreptarea şi punerea la punct a amănuntelor. După ce pătrundea în înţelesul operei străine, se frământa îndelung s’o dobândească, în strălucirea-i întreagă, pe seama neamului său, neuitând însă să salveze simplitatea nobilă şi frăgezimea naturală a limbii sale materne”[20].

---

[15] Titu Maiorescu, *Consideraţii filosofice pe înţelesul tuturor, Scrieri din tinereţe 1858-1862*, ediţie îngrijită, prefaţă şi note Simion Ghiţă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981, p. 125.

[16] Ion Gherghel, *Goethe în literatura română – cu o privire generală asupra întregei înrâuriri germane* –, vol. I, Bucureşti, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Naţională, 1931, p. 69.

[17] Idem, p. 81.

[18] Idem, p. 130.

[19] Idem, p. 133.

[20] Idem, p.132.

BDD-A22026 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:13 UTC)

Bineînţeles, am amintit numele interpreţilor operei lui Goethe, care rămân în preajma textului german şi, în egală măsură, oferă o traducere naturală care, aşadar, oferă tălmăciri semnificative.

"Dar pe lângă această apropiere între cele două literaturi, cultivată în decursul a câteva decenii, la Blaga, influenţa mediului germanic, tradiţia de cultură germană păstrată în curs de două-trei generaţii în care acesta se formează încă din copilărie devin ghid în asimilarea tiparelor limbii lui Goethe pregătite încă de la început, parcă înainte de venirea lui pe lume, şi aşteaptă în timp să-i modeleze vocaţia filosofică speculativă". Chiar dacă şi la el atracţia faţă de spiritul francez există, şi nu sunt uitaţi în *Fenomenul originar* (1925) şi în *Feţele unui veac* (1926) marii creatori francezi (Zola, Balzac, Hugo, Verlaine, Mallarmé, Huysmans, Valéry, Bergson, Maeterlinck), iar prima apropiere are loc la Braşov când citeşte *Eseul despre datele imediate ale conştiinţei* (*Les donnés immédiates de la conscience*) în traducerea lui P. Fohr şi editat la Jena sub titlul *Zeit und Freiheit*, aşadar prin filieră germană, putem spune că adevărata forţă constantă de receptare a unei culturi este dată de cunoaşterea acestei limbi «aspre şi reci»"[21].

Efervescenţa culturală în acei ani îşi îndreaptă interesul şi spre zona traducerilor. Tot mai mulţi cititori şi critici literari sunt interesaţi de "marea operă de transpunere în limba română a capodoperelor literaturii lumii", ne aminteşte Alexandru Balaci[22].

Mulţi scriitori zugrăveau o nouă faţetă culturală a ţării noastre tocmai prin tălmăcirea în limba română a multor capodopere din literatura universală: Tudor Arghezi, Ion Barbu, Tudor Vianu, Marin Sadoveanu, Victor Eftimiu, Lucia Demetrius, Gellu Naum, Remulus Vulpescu, Nina Cassian etc.

Lucian Blaga, considerând că "traducerile existente au izbutit câtuşi de puţin să «re-creeze» în graiul românesc opera marelui poet", şi-a strâns puterea creativă pentru a pătrunde în universul poetic goetheean: "Cunoştinţele de limbă germană, pregătirea filosofică ce-o am şi experienţa poetică, ce mi-am însuşit-o, în curs de peste trei decenii de activitate literară, îmi dau îndrăzneala să cred că aş putea să întreprind o asemenea lucrare"[23].

Preocuparea pentru opera lui Goethe a poetului şi filosofului român este încununată de traducerea lui *Faust*. Fragmente din versiunea sa apar în *Steaua*, numărul 2/ 05. 1954, pp. 68-77 şi numărul 4/ 06. 1954, pp. 56-71, pentru ca, în 1955, să fie publicată întreaga traducere (25.000 exemplare) în colecţia "Clasicii Literaturii Universle.

Părerile contradictorii nu au întârziat să fie exprimate: unele presărate cu obiecţii, imperfecţiunile traducerii fiind evidenţiate şi, credem noi, hiperbolizate – "Întrebarea cititorului este cum s-a putut admite de către o editură asortată cu un mare contingent de specialişti, un text atât de scăzut în nivel ca să-şi justifice marile năzuinţe? Traducerea e pur şi simplu, şi mă simt mâhnit, execrabilă". (Tudor Arghezi, *Edituri şi tălmăciri*, în *Veac nou*, numărul 33, 2 iulie 1954, p. 2)Traducerea lui Blaga nu este evaluată cu pondere de către poet, acestuia neputându-i-se atribui calităţile unui critic literar.

Desigur, cititorii atenţi, "luminaţi de spiritul deplinei înţelegeri a sensului din original" [24], înzestraţi cu simţ poetic au ştiut ce să aleagă. O examinare minuţioasă a textului blagian implică admiraţia transpunerii în haine româneşti a literaturii universale: "În opera sa de traducător, ne spune criticul şi istoricul literar Alexandru Balaci, Lucian Blaga a demonstrat, ca mare artist al verbului, o cunoaştere adâncă a operei literare în profunzimile şi în straturile

[21] Emilia Ştefan, *Influenţe germane în opera lui Lucian Blaga*, Editura Universitaria, Craiova, 2013, p. 17.

[22] I. Oprişan, Lucian *Blaga printre contemporani*, Ediţia a II-a, revizuită, augmentată, necenzurată, Editura Saeculum, Editura Vestala, Bucureşti, 1995, p. 37.

[23] Idem, p. 40.

[24] Ion Gherghel, *Goethe în literatura română – cu o privire generală asupra întregei înrâuriri germane* –, vol. I, Bucureşti, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Naţională, 1931, p. 128.

BDD-A22026 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:13 UTC)

ei de artă, acordând cititorului facultatea de a pătrunde textul literar atât sub raportul emoţional cât şi al posibilităţilor de cunoaştere. Traducerile lui Blaga emoţionează ca şi originalul. El s-a dovedit a fi, şi în aria traducerilor un creator de mari valori expresive”[25].

Chiar dacă Blaga pierde lupta cu numărul de versuri şi, uneori, cu lungimea lor – “Versuri de 8 silabe se dilată până la 12, 13 silabe şi chiar 16 silabe”[26], câştigă în claritatea exprimării nuanţelor şi, deopotrivă, a sensurilor: “«Infidelitatea» acestei traduceri faţă de original, remarca Ştefan Augustin-Doinaş, e de ordinul «artei poetice» pe de o parte (Blaga e prea puţin atent la *formele lirice* utilizate de Goethe, iar alteori «explică» în traducere «obscuritatea» din original), şi de ordin pur formal, pe de alta (traducătorul român a sporit, cum însuşi recunoaşte, numărul de versuri”[27].

“Poetul original de tulburătoare profunzime, maestru al limbii româneşti şi subtil cunoscător al celei germane”[28], a reuşit, în problema limbii, să-i dea o coloratură românească de “origine populară, evitând însă abuzul de expresii regionale, cât şi neologismul, pe care, pentru a înlătura impresia prozaică să-l combine cu «o expresie autohtonă, plastică, sau plină de sevă»”[29].

Deşi avem varianta strălucită a lui Ştefan Augustin Doinaş (la aproape treizeci de ani de la traducerea datorată lui Blaga), pentru că era nevoie “ de o alta, nouă, într-un limbaj care să oglindească ce s-a petrecut în limba noastră în acest răstimp (...)”[30], versiunea blagiană rămâne “ nu numai înfăţişarea unei noi traduceri a poetului, ci o luare de contact mai hotărâtoare cu una din cele mai mari cărţi ale lumii”[31].

Bibliografie:

Lucian Blaga, Studiu, antologie, tabel cronologic şi bibliografie de Emil Vasilescu, Editura Eminescu, Bucureşti, 1981.

Ion Bogdan, *Raport asupra şcoalelor secundare din Germania*, Bucureşti, Editura C. Göbl, 1886, VIII.

Ion Gherghel, *Goethe în literatura română – cu o privire generală asupra întregei înrâuriri germane –,* vol. I, Bucureşti, Monitorul Oficial şi Imprimeriile Statului, Imprimeria Naţională, 1931.

Johann Wolfgang Goethe, *Faust. În româneşte de Lucian Blaga*. Editura de Stat pentru Literatură şi Artă, Bucureşti, 1955.

Titu Maiorescu, *Consideraţii filosofice pe înţelesul tuturor*, *Scrieri din tinereţe 1858-1862*, ediţie îngrijită, prefaţă şi note Simion Ghiţă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1981.

Titu Maiorescu, *Din „Critice”*, Bucureşti, Editura Tineretului, 1967.

Omagiu lui Ion I. Nistor, 1912-1937, Cernăuţi, Tip. Glasul Bucovinei, 1937.

I. Oprişan, Lucian *Blaga printre contemporani*, Ediţia a II-a, revizuită, augmentată, necenzurată, Editura Saeculum, Editura Vestala, Bucureşti, 1995.

Ion Roman, *Ecouri goetheene în cultura română*, Editura Minerva, Bucureşti, 1980.

Emilia Ştefan, *Influenţe germane în opera lui Lucian Blaga*, Editura Universitaria, Craiova, 2013.

[25] Idem, p. 37.

[26] Ion Roman, *Ecouri goetheene în cultura română*, Editura Minerva, Bucureşti, 1980, p. 387.

[27] Idem, p. 265.

[28] Idem, p. 385.

[29] Idem, p. 384.

[30] I. Oprişan, Lucian *Blaga printre contemporani*, Ediţia a II-a, revizuită, augmentată, necenzurată, Editura Saeculum, Editura Vestala, Bucureşti, 1995, p. 265.

[31] *Lucian Blaga*, Studiu, antologie, tabel cronologic şi bibliografie de Emil Vasilescu, Editura Eminescu, Bucureşti, 1981, p. 307.

BDD-A22026 © 2015 Arhipelag XXI Press
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 00:54:13 UTC)